ZAKON

O MENICI

("Sl. list FNRJ", br. 104/46, "Sl. list SFRJ", br. 16/65, 54/70 i 57/89, "Sl. list SRJ", br. 46/96 i "Sl. list SCG", br. 1/2003 - Ustavna povelja)

Prvi deo
TRASIRANA MENICA

Glava I
IZDANJE I OBLIK TRASIRANE MENICE

Član 1

Trasirana menica sadrži:

1) označenje da je menica, napisano u samom slogu isprave, na jeziku na kome je ona sastavljena;

2) bezuslovni uput da se plati određena svota novca;

3) ime onoga koji treba da plati (trasat);

4) označenje dospelosti;

5) mesto gde plaćanje treba da se izvrši;

6) ime onoga kome se ili po čijoj naredbi mora platiti (remitent);

7) označenje dana i mesta izdanja menice;

8) potpis onoga koji je menicu izdao (trasant).

Član 2

Isprava u kojoj ne bi bilo ma kojeg od sastojaka pobrojanih u prethodnom članu ne vredi kao trasirana menica, osim u slučajevima koji su određeni u sledećim stavovima.

Trasirana menica u kojoj nije označena dospelost smatra se kao menica po viđenju.

Ako nije naročito određeno, važi kao mesto plaćanja, a ujedno i kao mesto trasatovog prebivanja, ono mesto koje je naznačeno pored trasatovog imena.

Trasirana menica na kojoj nije naznačeno mesto izdanja smatra se da je izdata u mestu koje je označeno pored trasantovog potpisa.

Član 3

Trasirana menica može da glasi po naredbi samoga trasanta.

Ona se može vući (trasirati) i na trasanta.

Ona se može izdati (trasirati) za račun trećeg lica.

Član 4

Trasirana menica može biti plativa kod kojega trećeg lica, bilo u mestu u kome trasat prebiva, bilo u kojem drugom mestu (domicilirana trasirana menica).

Član 5

U trasiranoj menici, plativoj po viđenju ili na određeno vreme po viđenju, trasant može odrediti da svota u njoj označena nosi kamatu. U svakoj drugoj trasiranoj menici ova odredba o kamati smatra se kao da nije napisana.

Kamatna stopa mora da se naznači u menici; ako se to ne učini, odredba o kamati smatra se kao da nije napisana.

Kamata teče od dana izdanja menice ako nije drukčije označeno.

Član 6

Ako je menična svota napisana slovima i brojevima, u slučaju neslaganja vredi svota napisana slovima.

Ako je menična svota napisana više puta slovima, ili više puta brojevima, onda vredi najmanja svota.

Član 7

Iako se na menici nalaze potpisi lica koja su nesposobna da se menično obvežu, ili lažni potpisi ili potpisi izmišljenih lica, ili potpisi koji iz ma kojeg drugog razloga ne obvezuju lica koja su potpisala menicu, ili u ime kojih je ona potpisana, ipak su obaveze ostalih potpisnika punovažne.

Član 8

Ko se na menici potpiše kao zastupnik drugoga, mada za to nije bio ovlašćen, lično je po njoj obavezan, a ako je platio, ima ista prava koja bi imao tobože zastupani. Isto važi i za zastupnika koji je prekoračio svoje ovlašćenje.

Član 9

Trasant odgovara da će menica biti akceptirana i isplaćena.

On se može osloboditi odgovornosti za akcept, a svaka odredba kojom bi sebe oslobađavao odgovornosti za isplatu smatra se kao da nije ni napisana.

Glava II
INDOSAMENT

Član 10

Svaka menica, i onda kad nije izričito trasirana po naredbi, može se preneti indosamentom.

Menica u koju je trasant stavio reči: "ne po naredbi" ili drugi izraz, koji znači to isto, može se preneti samo u obliku i sa dejstvom običnog ustupljenja (cesije).

Menica se može indosirati i na samog trasata, bilo da ju je on akceptirao ili ne, na trasanta ili ma na kojeg drugog obveznika. Ova lica mogu je i dalje indosirati.

Član 11

Indosament mora biti bezuslovan. Svaki uslov koji bi bio stavljen smatra se kao da nije napisan.

Delimičan indosament je ništav.

Indosament na donosioca vredi kao blanko indosament.

Član 12

Indosament mora se napisati na menici ili na listu koji je za nju vezan (alonž) i mora ga indosant potpisati.

Indosament ne mora označavati korisnika, a može se sastojati i iz samog potpisa indosanta (blanko indosament). U ovome poslednjem slučaju indosament, da bi bio punovažan, mora biti napisan na poleđini menice ili na alonžu.

Član 13

Indosamentom se prenose sva prava koja proističu iz menice.

Kada je indosament neispunjen (blanko), onda imalac menice može:

1) ispuniti blanko indosament bilo svojim imenom bilo imenom drugog lica;

2) dalje indosirati menicu blanko ili na ime drugog lica;

3) prosto predati menicu trećem licu, ne ispunjujući blanko indosament niti stavljajući nov indosament.

Član 14

Indosant odgovara da će menica biti akceptirana i isplaćena, osim ako je u indosamentu drukčije određeno.

On može zabraniti da se menica dalje indosira; u tom slučaju ne odgovara licima na koja bude menica docnije indosirana.

Član 15

Onaj ko drži menicu smatra se za njenog zakonitog imaoca ako svoje pravo dokaže neprekinutim nizom indosamenata. To važi i kad je poslednji indosament blanko (član 11. st. 3. ovog zakona). U pogledu ovoga dokazivanja prebrisani indosamenti smatraju se da ne postoje. Kad iza blanko indosamenta dolazi drugi indosament, smatra se da je potpisnik tog drugog indosamenta stekao menicu blanko indosamentom.

Ako je neko, bilo kakvim događajem, lišen menice, onaj koji je drži i koji je svoje pravo dokazao onako kako je prepisano u prednjem stavu, nije dužan da menicu preda, osim ako ju je stekao zlomisleno ili je pri sticanju postupio s velikom nemarnošću.

Član 16

Lica protiv kojih je postavljen zahtev da ispune svoje obaveze iz menice ne mogu prema njenom imaocu isticati prigovore koji imaju osnova u njihovim ličnim odnosima sa trasantom ili s kojim ranijim imaocem menice, osim ako je sadanji imalac menice, prilikom njenog sticanja, svesno postupio na štetu dužnika.

Ako je menica, koja je u vreme izdanja bila nepotpuna, naknadno ispunjena protivno postojećem sporazumu, povreda ovog sporazuma ne može se prigovoriti imaocu menice, osim ako ju je stekao zlomisleno ili ako je pri sticanju menice postupio s velikom nemarnošću.

Član 17

Kad indosament sadrži napomenu "vrednost za naplatu", "za inkaso", "kao punomoćje" ili ma kakvu drugu napomenu koja znači nalog, imalac menice može vršiti sva prava koja iz nje proističu, ali menicu može indosirati samo kao prenos punomoćja.

Menični obveznici u takvom slučaju mogu istaći prema imaocu menice samo one prigovore koji se mogu istaći prema indosantu.

Nalog sadržan u indosamentu iz stava 1. ovog člana (indosament - punomoćje) ne prestaje usled smrti nalogodavca niti usled nastupanja njegove poslovne nesposobnosti.

Član 18

Kad indosament sadrži napomenu "vrednost za obezbeđenje", "vrednost za zalogu" ili ma kakvu drugu napomenu pod kojom se razume zalaganje, imalac menice može vršiti sva prava koja iz nje proističu, ali menicu može indosirati samo kao prenos punomoćja.

Menični obveznici u takvom slučaju ne mogu istaći protiv imaoca menice prigovore koji imaju osnova u njihovim ličnim odnosima sa indosantom, osim ako je imalac, stičući menicu, svesno postupio na štetu dužnika.

Član 19

Indosiranje posle dospelosti proizvodi isto dejstvo kao i indosiranje pre dospelosti. Ali indosiranje posle protesta zbog neisplate ili posle proteka roka određenog za podizanje takvog protesta proizvodi samo dejstvo običnog ustupljenja.

Dok se ne dokaže protivno, nedatirani indosament smatra se da je učinjen pre proteka roka određenog za podizanje protesta.

Glava III
AKCEPTIRANJE

Član 20

Imalac trasirane menice, kao i onaj koji je samo drži, može je, sve do dospelosti, podneti na akceptiranje trasatu u mestu njegovog prebivanja.

Član 21

U svakoj trasiranoj menici trasant može da naredi da se ona podnese na akceptiranje, naznačujući ili ne naznačujući za to rok.

Trasant može i zabraniti da se menica podnese na akceptiranje, osim kad je u pitanju trasirana menica plativa kod trećeg lica ili u mestu različitom od mesta u kome trasat prebiva, ili kad je u pitanju trasirana menica na određeno vreme po viđenju.

Trasant može isto tako narediti da se menica ne podnosi na akceptiranje pre određenog vremena.

I svaki indosant može narediti da se trasirana menica podnese na akceptiranje, naznačujući za to rok ili ne, osim kad je trasant u njoj zabranio da se ona podnosi na akceptiranje.

Član 22

Menica trasirana na određeno vreme po viđenju mora se podneti na akceptiranje u roku od jedne godine od dana izdanja.

Trasant može ovaj rok skratiti ili odrediti duži.

Te rokove indosanti mogu skratiti.

Član 23

Trasat može zahtevati da mu se menica podnese još jedanput sutradan posle prvog podnošenja na akceptiranje. Zainteresovana lica mogu se pozivati na to da ovaj zahtev nije ispunjen, samo onda kada je taj zahtev zabeležen u protestu.

Imalac menice nije dužan da menicu koju podnosi na akceptiranje ostavi kod trasata.

Član 24

Akcept se piše na samoj menici. Izražava se rečju "priznajem", "primljena", "prihvaćena", ili kojom drugom rečju koja to isto znači; akcept potpisuje trasat. Kao akcept vredi i sam trasatov potpis kada je stavljen na lice menice.

Kad je trasirana menica plativa na određeno vreme po viđenju, ili kad na osnovu naročitog naređenja ima da se podnese na akceptiranje u određenom roku, onda akcept mora biti datiran danom kojega je dat, osim ako imalac menice zahteva da se datira danom kojega je menicu podneo na akceptiranje. Ako se akcept ne datira, imalac menice, da bi održao svoja regresna prava protiv indosanata i trasanta, mora taj propust da ustanovi blagovremeno podignutim protestom.

Član 25

Akcept mora biti bezuslovan, ali trasat može da ga ograniči na jedan deo menične svote.

Svako drugo u akceptu sadržano odstupanje od sastojaka menice ravno je odbijanju akcepta. Ipak je akceptant obavezan prema sadržini svoga akcepta.

Član 26

Kad je u menici trasant kao mesto plaćanja označio neko mesto različito od onoga u kome trasat prebiva, ne imenujući lice kod koga treba da se izvrši isplata (domicilijat), onda trasat prilikom akceptiranja može označiti to lice. Kad se to ne učini, smatra se da se akceptant obavezao da sam plati u mestu plaćanja.

Ako je menica plativa u mestu trasatovog prebivanja, ovaj može prilikom akceptiranja označiti adresu u tom mestu gde se isplata ima da izvrši (platište).

Član 27

Akceptom se trasat obvezuje da menicu plati o dospelosti.

Ako menica ne bude plaćena, njen imalac, pa ma to bio i sam trasant, ima na osnovu nje pravo na neposrednu tužbu protiv akceptanta za sve što se može zahtevati prema čl. 47. i 48. ovog zakona.

Član 28

Smatra se da je trasat odbio akceptiranje menice ako je napisani akcept prebrisao pre nego što je menicu vratio. Dok se ne dokaže protivno, smatra se da je akcept prebrisan pre nego što je menica vraćena.

Ali ako je trasat pismeno izvestio imaoca menice ili koga potpisnika da je menicu akceptirao, on je prema njima obavezan po sadržini datog akcepta.

Glava IV
AVAL

Član 29

Isplata menice može se za celu meničnu svotu ili za izvestan njen deo obezbediti avalom (meničnim jemstvom).

Ovo obezbeđenje može dati treće lice ili čak i neko od potpisnika menice.

Član 30

Aval se daje na menici ili na alonžu i potpisuje ga avalista.

Aval se izražava rečima "per aval", "kao jemac", "kao poruk", ili ma kojim drugim izrazom koji to isto znači.

Za davanje avala dovoljan je potpis na licu menice, osim ako je u pitanju potpis trasata ili trasanta.

Iz avala treba da se vidi za koga je dat. Ako se to ne vidi, važi kao da je dat za trasanta.

Član 31

Avalista odgovara onako kako odgovara onaj za koga jemči.

Njegova obaveza vredi i onda ako je obaveza za koju jemči ništava iz ma kog drugog razloga osim zbog formalnog nedostatka.

Kad isplati menicu, avalista stiče prava iz menice protiv onoga za koga je jemčio, kao i protiv onih koji su ovome po menici odgovorni (pravo na regres).

Glava V
DOSPELOST

Član 32

Menica se može izdati:

- po viđenju;

- na određeno vreme po viđenju;

- na određeno vreme od dana izdanja;

- na određeni dan.

Ništave su menice u kojima je dospelost drukčije naznačena, kao i menice sa više dospelosti.

Član 33

Menica po viđenju plativa je čim se podnese. Ona se mora podneti na isplatu u roku od jedne godine od dana izdanja. Trasant može ovaj rok skratiti ili duži odrediti. Ove rokove indosanti mogu skratiti.

Trasant može narediti da menica plativa po viđenju ne sme biti podneta na isplatu pre naznačenog vremena. U takvom slučaju rok za podnošenje počinje teći od toga vremena.

Član 34

Dospelost menice na određeno vreme po viđenju izračunava se bilo prema danu akcepta bilo prema danu protesta.

Kad protest nije podignut, onda se u pogledu akceptanta smatra da je nedatirani akcept stavljen poslednjeg dana roka predviđenog za podnošenje na akceptiranje.

Član 35

Menica koja glasi na jedan ili više meseci od dana izdanja ili od viđenja, dospeva odgovarajućeg dana u onom mesecu kada ima da se izvrši isplata. Ako u tome mesecu nema odgovarajućeg dana, onda menica dospeva poslednjeg dana istog meseca.

Ako menica glasi na jedan ili više celih meseci i polovinu meseca od dana izdanja ili od viđenja, onda se najpre računaju celi meseci.

Ako je dospelost određena za početak, za polovinu (sredinom januara, sredinom februara itd.) ili za kraj meseca, onda se pod tim izrazima podrazumevaju: prvi, petnaesti ili poslednji dan meseca.

Izrazi "osam dana" ili "petnaest dana" ne znače jednu ili dve sedmice, nego punih osam ili petnaest dana.

Izraz "po meseca" znači rok od petnaest dana.

Član 36

Kad je menica plativa na određeni dan u takvom mestu u kome ne važi isti kalendar koji važi u mestu izdanja, onda se smatra da je dan dospelosti određen po kalendaru koji važi u mestu plaćanja.

Kad se menica, plativa na određeno vreme od dana izdanja, trasira iz jednog mesta ne neko drugo mesto i kad u tim mestima ne važe isti kalendari, onda se dan izdanja dovodi na dan koji mu odgovara u kalendaru važećem u mestu plaćanja, pa se prema tome određuje dospelost.

Rokovi za podnošenje menica računaju se prema propisima prednjega stava.

Ovi se propisi ne primenjuju, ako neka posebna odredba u menici ili bitni sastojci menice pokazuju da se nameravalo što drugo.

Glava VI
PLAĆANJE

Član 37

Menica plativa na određeni dan ili na određeno vreme posle dana izdanja ili viđenja, mora se podneti na isplatu bilo na sam dan plaćanja, bilo jednog od dva radna dana koji dolaze odmah za njim.

Kad se menica podnese nekom obračunskom zavodu, smatra se da je podneta na isplatu.

Član 38

Prilikom plaćanja menice trasat može zahtevati da mu je imalac preda, sa potvrdom na menici da je isplaćena.

Imalac menice ne može odbiti delimičnu isplatu.

U slučaju delimične isplate trasat može zahtevati da se ova isplata zabeleži na menici i da mu se uz to izda priznanica.

Član 39

Imalac menice ne može se prinuditi da primi isplatu pre dospelosti menice.

Trasat koji plaća menicu pre dospelosti čini to na svoju opasnost i štetu.

Ko plati menicu o dospelosti, punovažno je oslobođen obaveze, osim ako je to učinio iz zle namere ili velike nemarnosti. On je dužan da ispita pravilnost niza indosamenata, ali ne i istinitost potpisa indosanata.

Član 40

Kad je menica plativa u novcu koji nije u tečaju u mestu plaćanja, menična svota može se platiti novcem koji je tu u tečaju, a po vrednosti koju ima na dan dospelosti. Ako je dužnik u zadocnjenju, imalac menice može, po svom izboru, tražiti da se menična svota isplati domaćim novcem po kursu koji važi bilo na dan dospelosti bilo na dan isplate.

Vrednost stranog novca odrediće se po običajima koji važe u mestu plaćanja, ali trasant može odrediti da se svota koju treba platiti obračuna po kursu određenom u menici.

Ovi propisi ne primenjuju se kada je trasant odredio da se isplata izvrši baš u novcu označenom u menici (odredba efektivne isplate u stranom novcu).

Propisi st. 2. i 3. ovog člana primenjuju se ukoliko nisu u protivnosti sa važećim valutnim i deviznim propisima.

Ako je menična svota označena u novcu koji ima isti naziv, ali različitu vrednost u zemlji u kojoj je menica izdata i u onoj gde je plativa, smatra se da se imao u vidu novac mesta plaćanja.

Član 41

Ako se menica ne podnese na isplatu u roku koji je označen u članu 37. ovog zakona, svaki dužnik je ovlašćen da meničnu svotu položi u mestu plaćanja kod prvostepenog redovnog suda, a ako ovog nema, kod nadležnog organa uprave opštinske skupštine na trošak, opasnost i štetu imaoca menice.

Glava VII
REGRES ZBOG NEAKCEPTIRANJA I ZBOG NEISPLATE

Član 42

Imalac menice može vršiti regres protiv indosanata, trasanta i ostalih obveznika:

o dospelosti;

ako menica nije plaćena u celosti ili delimično;

i pre dospelosti:

1) ako je akceptiranje odbijeno, bilo potpuno, bilo delimično;

2) ako je, pre ili posle akceptiranja, otvoren stečaj odnosno likvidacija nad imovinom trasata, ili ako on obustavi plaćanja pa ma ta obustava i ne bila utvrđena sudskom odlukom; ili ako je izvršenje nad njegovom imovinom ostalo bezuspešno;

3) ako je otvoren stečaj odnosno likvidacija nad imovinom trasanta menice koja se ne sme podneti na akceptiranje.

Član 43

Delimično ili potpuno odbijanje akceptiranja kao i delimično ili potpuno odbijanje isplate mora se utvrditi javnom ispravom (protest zbog neakceptiranja ili zbog neisplate).

Protest zbog neakceptiranja mora se podići u rokovima određenim za podnošenje na akceptiranje. Ako je, u slučaju predviđenom u st. 1. čl. 23. ovog zakona, menica bila podnesena prvi put poslednjeg dana roka, protest se može podići još i sutradan.

Protest zbog neisplate menice plative na određeni dan ili na određeno vreme od dana izdanja ili viđenja mora se podići jednoga od dva radna dana koji dolaze odmah za danom plaćanja menice. Ako je u pitanju menica plativa po viđenju, onda se protest mora podići prema propisima prednjeg stava o podizanju protesta zbog neakceptiranja.

Kad je podignut protest zbog neakceptiranja, onda nije potrebno menicu podneti na isplatu niti podići protest zbog neisplate.

Ako, pre ili posle akceptiranja, trasat obustavi plaćanje ili ako je izvršenje nad njegovom imovinom ostalo bezuspešno, imalac menice može vršiti regres tek pošto bude podneo trasatu menicu na isplatu i pošto protest bude podignut.

U slučaju stečaja, odnosno likvidacije otvorene nad imovinom trasata, pre ili posle akceptiranja, kao i u slučaju stečaja, odnosno likvidacije otvorene nad imovinom trasanta menice koja se ne sme podneti na akceptiranje, imalac menice može vršiti regres kad podnese sudsko rešenje o otvaranju stečaja, odnosno likvidacije.

Član 44

O odbijanju akceptiranja ili isplate imalac menice mora izvestiti svog indosanta i trasanta u roku od četiri radna dana posle dana protesta, ili posle dana podnošenja menice ako u ovoj postoji odredba "bez troškova". Ako je protest zamenjen prema propisu člana 77. ovog zakona, rok se računa od dana unošenja izjave o odbijanju u registar protesta.

Svaki indosant mora, u roku od dva radna dana posle dana primljenog izveštaja saopštiti ovaj izveštaj indosantu koji mu prethodi, naznačujući imena i adrese onih koji su dali ranije izveštaje i tako redom sve do trasanta.

Kada se u smislu prednjih stavova daje izveštaj kojem potpisniku menice, mora se, u roku koji za ovoga potpisnika važi, poslati takav isti izveštaj i njegovom avalisti.

Ako koji od indosanata nije označio svoju adresu ili ju je označio nečitko, dovoljno je da se izveštaj pošalje indosantu koji mu prethodi.

Izveštaj se može dati u ma kakvom obliku, pa i prostim vraćanjem menice.

Ko daje izveštaj dužan je dokazati da je to učinio u propisanom roku. Smatra se da je blagovremeno postupljeno i kad je pismo, kojim se izveštaj daje, predato pošti u propisanom roku.

Ko ne da izveštaj u gore naznačenom roku, ne gubi zbog toga svoja menična prava, ali za štetu koja nastane usled njegovog propuštanja, on odgovara do visine menične svote.

Član 45

Trasant, indosant ili avalista može odredbom "bez troškova", "bez protesta", ili ma kakvom drugom odgovarajućom odredbom, napisanom i potpisanom na menici, osloboditi njenog imaoca od obaveze da, radi vršenja regresa, podiže protest zbog neakceptiranja ili neisplate.

Ova odredba ne oslobađa imaoca menice ni od podnošenja menice u propisanim rokovima ni od blagovremenog davanje izveštaja. Prekoračenje rokova dokazuje onaj koji to ističe protivu imaoca menice.

Odredba koju je trasant napisao dejstvuje prema svim potpisnicima; ona koju je napisao indosant ili avalista dejstvuje samo prema onome koji ju je stavio. Ako imalac menice, protivno odredbi koju je napisao trasant, podigne protest, sam će snositi protestne troškove. Kad odredba potiče od indosanta ili avaliste, troškovi protesta, ako je podignut, mogu se naplatiti od svih potpisnika.

Član 46

Svi oni koji su menicu trasirali, akceptirali, indosirali ili avalirali odgovaraju solidarno imaocu menice.

Imalac menice ima pravo da postupi protivu svih tih lica bilo pojedinačno, bilo protiv više njih, bilo protiv svih zajedno; pri tome nije dužan da se drži reda kojim su se onim obvezali.

Isto pravo pripada svakom potpisniku menice koji ju je iskupio.

Postavljanje zahteva protiv jednog od obveznika ne sprečava da se postupi protiv ostalih, pa ma oni dolazili posle onoga protiv kojega je prvo postupljeno.

Član 47

Imalac menice može zahtevati od onoga protiv kojega vrši regres:

1) iznos za koji menica nije akceptirana ili isplaćena kao i kamatu ako je bila u menici određena;

2) zateznu kamatu obračunatu u skladu sa saveznim zakonom kojim se uređuje visina stope zatezne kamate;

3) troškove protesta, poslatih izveštaja kao i ostale troškove.

Ako se regres traži pre dospelosti, od menične svote odbija se eskont po stopi koju određuje Narodna banka Jugoslavije, a koja važi na dan regresa.

Član 48

Ko je iskupio menicu može zahtevati od onih koji njemu odgovaraju:

1) celokupan iznos koji je isplatio;

2) kamatu u visini eskontne stope koju mesečno utvrđuje Narodna banka Jugoslavije na taj iznos, računajući od dana kad se iskupljeni iznos menice isplatio.

3) troškove koje je imao.

Član 49

Svaki obveznik, protiv kojeg se vrši ili protiv kojega se može vršiti regres, ovlašćen je, kada isplati regresnu svotu, zahtevati da mu se preda menica zajedno sa protestom i računom na kome je potvrđena isplata.

Svaki indosant, koji je iskupio menicu, može prebrisati svoj indosament i indosamente indosanata koji posle njega dolaze.

Član 50

Kad se vrši regres zbog delimičnog akceptiranja, onda onaj, koji je isplatio deo svote za koji menica nije bila akceptirana, može zahtevati da se ta isplata zabeleži na menici i da mu se o tome izda priznanica. Imalac menice dužan je, osim toga, da mu izda prepis menice, sa potvrdom da je veran originalu, kao i protest radi vršenja daljeg regresa.

Član 51

Svako ko ima pravo da vrši regres može, ukoliko nije protivno ugovoreno, da se naplati pomoću nove menice trasirane po viđenju na koje od lica njemu odgovornih i plative u mestu prebivanja toga lica (povratna menica).

Povratna menica obuhvata, pored iznosa označenih u čl. 47. i 48. ovog zakona, još i propisanu kurtažu, kao i taksu za povratnu menicu.

Ako povratnu menicu trasira imalac, menična svota se određuje po kursu koji ima menica po viđenju, trasirana iz mesta plaćanja prvobitne menice na mesto prebivanja obveznika na koga se vuče. Ako povratnu menicu trasira indosant, menična svota se određuje po kursu, koji ima menica po viđenju, trasirana iz mesta prebivanja trasanta povratne menice na mesto prebivanja obveznika.

Član 52

Sa protekom rokova:

- za podnošenje menice po viđenju ili na određeno vreme po viđenju,

- za podizanje protesta zbog neakceptiranja ili zbog neisplate,

- za podnošenje na isplatu menice koja sadrži odredbu "bez troškova"

Imalac menice gubi svoja prava protiv indosanata, protiv trasanta i protiv ostalih obveznika izuzev akceptanta.

Ako se menica ne podnese na akceptiranje u roku koji je trasant odredio, imalac menice gubi pravo na regres i zbog neisplate i zbog neakceptiranja, osim ako iz sadržine odredbe ne proizlazi da se trasant samo hteo osloboditi odgovornosti za akceptiranje.

Ako je rok za podnošenje određen u nekom indosamentu, onda se time može koristiti samo indosant koji je indosament napisao.

Član 53

Kad se u predviđenim rokovima menica ne može da podnese ili protest da podigne zbog nesavladive prepreke (zakonski propisi neke države ili koji drugi slučaj više sile), onda se ti rokovi produžuju.

Imalac menice dužan je da o slučaju više sile bez odlaganja izvesti svoga indosanta i da taj izvaštaj, uz datum i svoj potpis zabeleži na menici ili na alonžu; za ostalo vrede propisi člana 44. ovog zakona.

Kad viša sila prestane, imalac menice mora bez odlaganja da podnese menicu na akceptiranje ili na isplatu i da, ako treba, podigne protest.

Ako viša sila traje duže od trideset dana posle dospelosti, za vršenje regresa nije potrebno ni podnošenje ni protestvovanje menice.

Kod menica po viđenju i na određeno vreme po viđenju, rok od trideset dana teče od dana kojega je imalac menice izvestio svoga indosanta o višoj sili, pa ma to učinio i pre proteka rokova za podnošenje; kod menica na određeno vreme po viđenju rok od trideset dana povećava se tim vremenom po viđenju označenim u menici.

Ne smatraju se kao slučajevi više sile one prepreke koje su čisto lične za imaoca menice ili za onoga kome je on poverio da menicu podnese ili da protest podigne.

Glava VIII
INTERVENCIJA

1. Zajednički propisi

Član 54

Trasant, indosant ili avalista mogu u menici naznačiti lice koje će po potrebi da akceptira ili da plati (intervenient).

Intervenient može menicu, pod niže propisanim uslovima, da akceptira ili plati za ma koga obveznika protiv koga se može vršiti regres.

Intervenient može biti treće lice, pa i trasat ili ma ko od obvezanih po menici, izuzimajući akceptanta.

Intervenient je dužan da u roku od dva radna dana izvesti o svojoj intervenciji onoga za koga je posredovao. Ako prekorači ovaj rok, odgovara do visine menične svote za štetu koja nastane usled tog prekoračenja.

2. Akceptiranje intervencijom

Član 55

Akceptiranje intervencijom može se vršiti kad god je pre dospelosti menice njen imalac ovlašćen na regres po menici koja se može podneti na akceptiranje.

Kad je na menici naznačeno neko lice da menicu po potrebi akceptira ili da je po potrebi u mestu plaćanja isplati, imalac takve menice ne može pre dospelosti vršiti svoje pravo na regres protiv onoga koji je stavio to naznačenje, kao ni protiv potpisnika koji posle njega dolaze, osim kad je menicu podneo naznačenom licu i podigao protest, pošto je ono odbilo akceptiranje.

U ostalim slučajevima imalac menice može odbiti akceptiranje intervencijom. Ali ako ga dopusti, gubi regres koji mu pre dospelosti pripada protiv onoga za koga je dat akcept, kao i protiv potpisnika koji za ovim dolazi.

Član 56

Akcept intervencijom beleži se na menici; njega potpisuje intervenient. U njemu se naznačuje za koga je dat; ako se to ne naznači, smatra se da je dat za trasanta.

Član 57

Intervenient, kad akceptira menicu, odgovara prema njenom imaocu i prema indosantima koji dolaze za dužnikom za koga je intervenisao onako kako taj dužnik odgovara.

Iako je menica intervencijom akceptirana, onaj za koga je to učinjeno, i tako isto oni koji njemu odgovaraju, mogu, kad isplate iznos označen u članu 47. ovog zakona, zahtevati od imaoca da preda menicu zajedno sa protestom, ako mu je bilo mesta, kao i računom na kome je potvrđena isplata.

3. Isplata intervencijom

Član 58

Isplata intervencijom može se vršiti u svima slučajevima u kojima je, bilo o dospelosti, bilo pre dospelosti, imalac menice stekao pravo na regres.

Isplata intervencijom obuhvata celokupan iznos koji bi inače imao da izmiri onaj za koga se interveniše.

Ona mora da se izvrši najdalje sutradan po poslednjem danu dopuštenom za podizanje protesta zbog neisplate.

Član 59

Ako su menicu akceptirali intervenienti koji imaju svoje mesto prebivanja u mestu plaćanja, ili ako su u menici označena da po potrebi plate lica koja u tom mestu imaju svoje mesto prebivanja, imalac menice dužan je da ovu podnese svim tim licima i da, ako je potrebno, podigne protest zbog neisplate najdalje sutradan po poslednjem danu dopuštenom za podizanje protesta.

Ako se protest ne podigne u tome roku, ispadaju iz obaveze: onaj koji je naznačio adresu po potrebi ili za koga je intervencijom menica bila akceptirana, a tako isto i indosanti koji za njim dolaze.

Član 60

Imalac menice koji odbije isplatu intervencijom gubi regres protiv onih koji bi tom isplatom bili oslobođeni.

Član 61

Isplata intervencijom mora se potvrditi izjavom o izmirenju stavljenom na menici sa naznačenjem onoga za koga je plaćeno. Ako se to lice ne naznači, smatra se da je plaćeno za trasanta.

Menica i protest, ako je podignut, predaju se intervenientu-platcu.

Član 62

Intervenient-platac stiče prava koja proishode iz menice protiv onoga za koga je platio i protiv onih koji su ovome po menici obvezani. Ali on ne može menicu dalje indosirati.

Indosanti koji dolaze posle potpisnika za koga je plaćeno oslobođeni su obaveze.

Kad više intervenienta ponude isplatu, prvenstvo ima onaj koji oslobađa najviše obveznika. Ako, znajući za to, intervenient postupi protivno ovom pravilu, gubi regres protiv onih koji bi bili oslobođeni.

Glava IX
UMNOŽAVANJE I PREPISI

1. Umnožavanje

Član 63

Trasirana menica može se izdati u dva ili više istovetnih primeraka.

Ovi primerci moraju biti u svome slogu označeni tekućim brojem; ako se to ne učini, svaki primerak smatra se kao posebna menica.

Svaki imalac menice, u kojoj nije naznačeno da je vučena samo u jednom primerku, može tražiti da mu se o njegovom trošku izda još jedan ili više primeraka. Toga radi treba da se obrati svome neposrednom indosantu, koji je dužan da ga u tome pogledu pomogne kod svoga indosanta, i tako redom sve do trasanta. Indosanti su dužni da ponove svoje indosamente na novim primercima.

Član 64

Isplata jednog od meničnih primeraka oslobođava od obaveze i po svima drugim primercima, pa ma u menici i ne stajalo da se isplatom po jednom primerku ništi vrednost i ostalih primeraka. Trasat ostaje obavezan po svakom akceptiranom primerku koji mu ne bude vraćen.

Indosant koji je preneo primerke na razna lica, kao i svi potonji indosanti odgovorni su po svima nevraćenim primercima koji nose njihov potpis.

Član 65

Ko pošalje jedan primerak na akceptiranje, dužan je da na ostalim primercima naznači ime lica, kod koga se taj primerak nalazi. Ovo lice dužno je da ga preda zakonitom imaocu ma kog drugog primerka.

Ako ono odbije da to učini, zakoniti imalac ovog drugog primerka može vršiti regres tek kada protestom utvrdi:

1) da mu na njegovo zahtevanje nije predat primerak poslat na akceptiranje;

2) da se ni po jednom drugom primerku nije mogao dobiti akcept ili isplata.

2. Prepisi

Član 66

Svaki imalac menice ima pravo da načini od nje prepise.

Prepis mora sadržavati tačno prepisanu izvornu menicu sa indosamentima i svima drugim odredbama koje se na njoj nalaze. U prepisu se mora naznačiti gde se završava.

Prepis se može indosirati i avalirati na isti način i sa istim dejstvom kao i izvorna menica.

Član 67

U prepisu se mora označiti lice kod koga se nalazi izvorna menica. Prepis u kome to nije učinjeno nema menično-pravne vrednosti.

Lice kod koga se izvorna menica nalazi dužno je da menicu preda zakonitom imaocu prepisa. Ako ono to odbije, imalac prepisa može vršiti regres protiv onih koji su indosirali ili avalirali prepis tek pošto utvrdi protestom da mu na njegov zahtev nije predata izvorna menica.

Ako izvorna isprava, nakon poslednjeg indosamenta, stavljenog pre nego što je načinjen prepis, sadrži odredbu "počev odavde indosament vredi samo na prepisu", ili ma kakvu drugu oznaku koja to isto znači, ništav je svaki indosament koji bi posle toga bio stavljen na izvornu menicu.

Glava X
PREINAČENJE MENICE

Član 68

Ako je slog neke menice preinačen, oni koji su menicu potpisali posle tog preinačenja odgovaraju prema preinačenom slogu, a raniji potpisnici odgovaraju prema prvobitnom slogu.

Glava XI
PROTEST

Član 69

Protest se podiže kod suda koji je mesno nadležan za lice protiv koga se podiže protest.

U sudu radi na protestima sudija, a može i ovlašćeno službeno lice kome predsednik suda rasporedom poveri tu dužnost.

Saveznim propisom može se predvideti da se protest podiže i kod preduzeća PTT saobraćaja.

Član 70

Kad se podiže protest, protestni organ, u smislu naređenja čl. 106. ovog zakona, podnosi menicu onome protiv koga se protest traži i poziva ga da izvrši zahtevanu činidbu.

Ako se traženo lice ne nađe u svome poslovnom lokalu, kad ga ima, odnosno u stanu, kad poslovnog lokala nema, ili ako se nađe, ali mu se zahtev ne može saopštiti ma iz kojeg uzroka, protestni organ nije dužan da ponovi protestni postupak.

Smatra se da je dokazano da se poslovni lokal ili stan nisu mogli pronaći samo onda ako je u protestu zabeleženo da se protestni organ bezuspešno raspitivao o tome kod nadležnog opštinskog organa uprave.

Ako protestni organ ne bi bio dovoljno brižljiv u raspitivanju za poslovni lokal ili stan, protest je ipak valjan, ali se organ time ne oslobađa od odgovornosti za štetu.

Član 71

Protest mora sadržavati:

1) prepis protestvovane menice odnosno protestvovanog meničnog prepisa, kao i svih izjava odnosno napomena na njima; ako se protest podiže po menici izdanoj na stranom jeziku, onda se mora priložiti i prevod menice, sa overom onoga koji protest podiže;

2) ime ili firmu lica po čijem se zahtevu i protiv koga se protest podiže;

3) potvrdu da traženo lice nije izvršilo činidbu koja se na osnovu menice od njega zahteva, ili da ga protestni organ nije mogao naći u njegovom poslovnom lokalu ili stanu, ili, ako ga je i našao, da mu iz bilo kojeg uzroka nije mogao saopštiti zahtev;

4) mesto, dan, mesec, godinu i čas, kad je i lokal gde je preduzet ili bezuspešno pokušan protestni postupak;

5) datum protesta, broj pod kojim je zaveden u registar protesta, službeni potpis protestnog organa, kao i pečat.

Onaj deo menice ili prepisa koji se ne može pročitati, protestni organ označiće u protestu kao nečitak.

Ako traženo lice obrazloži odbijanje činidbe ili ako trasat postavi zahtev prema čl. 23. st. 1. ovog zakona, treba i to zabeležiti u protestu.

Član 72

Kad se na osnovu iste menice zahteva više činidbi ili kad se ista činidba zahteva od više lica, namesto više protesta može se podići samo jedan protest.

Član 73

Propuštena činidba, zbog koje je protest tražen, može se izvršiti i u ruke, odnosno u prisustvu protestnog organa (čl. 69. ovog zakona). Odredba ili uputstvo koje bi se tome protivilo nema vrednosti prema licu koje ima da izvrši činidbu.

Na slučaj isplate meničnog duga, protestni organ potvrđuje tu isplatu na menici i menicu predaje licu koje je izvršilo isplatu.

Ako menični dužnik isplati jedan deo menične svote, to će se zabeležiti na izvornoj menici i u protestu i o tome platcu izdati priznanica na prepisu protestovane menice.

Član 74

Ako menični obveznik isplati meničnu svotu, ali odbije isplatu protestnih troškova, ova će se okolnost utvrditi protestom, a sama menica predati platcu. Naknada protestnih troškova traži se na osnovu ovog protesta.

Član 75

Isprava o protestu mora se bez odlaganja predati imaocu menice ili licu koje je u njegovo ime podnelo menicu na protest.

Član 76

Protestni organ dužan je celu sadržinu podignutih protesta zavoditi redom, po njihovom datumu i broju, u naročiti registar.

Saveznim propisom utvrđuje se oblik i način vođenja registra iz stava 1. ovog člana.

Na osnovu protestnog registra, protestni organ izdaje licima zaintersovanim po dotičnoj menici overene prepise protesta uz naplatu takse.

Član 77

Ako trasant u slogu menice ne zahteva da protest bude u obliku javne isprave, protest zbog neakceptiranja ili neisplate može, po pristanku imaoca menice, biti zamenjen pismenom izjavom na menici onog lica od koga je zahtevano činjenje (trasat, akceptant, domicilijat, adresat po potrebi ili intervenient). Izjava ovih lica mora biti datirana, potpisana i u protestnom roku uneta u registar protesta, o čemu protestni organ stavlja potvrdu na protestvovanoj menici ili alonžu.

Za menice do 5.000 novih dinara zaključno, može se uredbom propisati da protestni organ, mesto protesta po prethodnim propisima (čl. 69. do 77. st. 1. ovog zakona) preporučenim pismom dostavi prepis menice svima meničnim dužnicima, s napomenom da je menica protestvovana. O tome se na zahtev izdaje uverenje koje se upisuje u protestnom roku u registar protesta. U takvom slučaju otpada izveštaj po članu 44. ovog zakona.

Glava XII
ZASTARELOST

Član 78

Svi menično-pravni zahtevi protiv akceptanta zastarevaju za tri godine, računajući od dospelosti.

Menično-pravni zahtevi imaoca menice protiv indosanata i protiv trasanta zastarevaju za godinu dana, računajući od dana blagovremeno podignutog protesta, a ako se u menici nalazi odredba "bez troškova", onda od dospelosti.

Menično-pravni zahtevi indosanata jednih protiv drugih i protiv trasanta zastarevaju za šest meseci, računajući od dana kad je indosant menicu iskupio ili od dana kad je protiv njega kod suda postupljeno.

Član 79

Zastarelost se prekida podnošenjem tužbe sudu. Sa tužbom se izjednačuju: prijava meničnog potraživanja u stečaju, ostvarivanje menično-pravnog zahteva u toku parnice, pozivanje u zaštitu, izveštaj kojim tuženi obaveštava svog prethodnika da je protiv njega podnesena regresna tužba. Izveštaj se saopštava preko suda ili neposredno preporučenim pismom, u kom se slučaju dan kojega je pismo predato pošti uzima kao dan saopštenja.

Član 80

Prekinuta zastarelost ponova počinje teći:

1) u slučaju podnošenja tužbe i u slučaju ostvarivanja zahteva u toku parnice, od dana poslednje parnične radnje ako se ni u jednom ni u drugom slučaju parnica ne nastavi;

2) u slučaju prijave u stečaju odnosno likvidaciji, od dana svršetka stečajnog postupka, a u slučaju kad se u stečaju odnosno likvidaciji, ospori prijavljena tražbina, od dana osporenja;

3) u slučaju pozivanja u zaštitu i izveštavanja o podnetoj tužbi, od dana kad se parnica pravosnažno završi.

Član 81

Ako je poverilac u toku poslednja tri meseca pre isteka roka zastarelosti usled prestanka sudskog rada ili usled vojne službe u ratu ili usled više sile (član 53. ovog zakona), bio sprečen u ostvarivanju svojih meničnih prava, zastarelost ne teče dok traje ta sprečenost. Zastarelost takođe ne teče dok traje stečaj nad povericočevom imovinom. Kad prestanu ove prepreke, zastarelost se ne može zvršiti pre trideset dana, ukoliko bi njen rok isticao pre toga vremena.

Član 82

Ako parnično nesposobno lice, ma u kom trenutku u toku poslednja tri meseca roka zastarelosti, nema zastupnika, onda se zastarelost koja protiv njega teče ne može završiti pre proteka tri meseca od trenutka kada je to lice postalo parnično sposobno ili je dobilo zastupnika. To isto važi i za slučaj da zastupnik izgubi parničnu sposobnost ili da između njega i parnično nesposobnog lica postoji sukob interesa, u pogledu podignute tužbe ili tužbe koja bi se imala podići.

Zastarelost jednog meničnog potraživanja koje čini deo neke zaostavštine ili koje pada na teret kakve zaostavštine ne može se završiti pre proteka šest meseci posle smrti pokojnikove.

Član 83

Prekid i obustava zastarelosti dejstvuju samo prema onome prema kome je nastao uzrok za prekid odnosno obustavu.

Član 84

Uzroci prekida i obustave zastarelosti inostranoga prava dejstvuju u smislu ovoga zakona samo ukoliko odgovaraju uzrocima navedenim u prednjim članovima.

Glava XIII
NEOPRAVDANO OBOGAĆENJE

Član 85

Trasant, akceptant i indosant, čije su se menične obaveze ugasile usled zastarelosti ili usled toga što su propuštena činjenja propisana radi održavanja meničnih prava, odgovaraju imaocu menice ako su se na njegovu štetu neopravdano obogatili. Ostali menični obveznici oslobođeni su ove odgovornosti.

Imovinski zahtev koji se zasniva na odgovornosti zbog neopravdanog obogaćenja može se ostvarivati i na osnovu sudske odluke o amortizaciji nestale menice.

Odgovornost zbog neopravdanog obogaćenja zastareva za tri godine; u svemu ostalom na ovu zastarelost primenjuju se odredbe Zakona o obligacionim odnosima.

Glava XIV
PRAVO ZALOGE I PRIDRŽAJA

Član 86

Kada, radi obezbeđenja meničnog potraživanja, imalac menice, na osnovu pismene izjave, primi u zalogu kakvu pokretnu stvar ili potraživanje, a dužnik ne ispuni na vreme svoju meničnu obavezu, onda imalac menice ima pravo da se iz zaloge namiri, ne podižući tužbu protiv zalagača.

U tu svrhu imalac menice može:

1) na osnovu menice i isprave o zalaganju zahtevati od suda, nadležnog bilo za njega bilo za zalagača, prodaju zaloge; sud naređuje javnu prodaju ne saslušavši zalagača; time se ne otklanja odgovornost imaoca menice za zloupotrebu založnog prava;

2) založene menične ili druge tražbine naplatiti i od dobivenog novca namiriti se; ili založene tražbine zadržati za sebe do iznosa svoga potraživanja.

Sva ova prava pripadaju imaocu menice i u slučaju kad zalagač padne pod stečaj, odnosno kad se otvori postupak likvidacije.

Kako o nameravanoj tako i o izvršenoj prodaji ili zadržavanju zaloge imalac menice mora, po mogućnosti bez odlaganja, izvestiti dužnika, kao i zalagača, ako je taj treće lice.

Imalac menice je dužan, ako se potpuno namirio za svoje potraživanje, predati zalagaču, odnosno u njegovu stečajnu masu, izvornu menicu kao i dobiveni višak. Delimično namirenje mora se zabeležiti na menici.

Član 87

Sticanjem prava na tužbu ili na regres, imalac menice stiče i pravo pridržaja nad dužnikovim novcem, pokretnostima i hartijama od vrednosti, koji su zakonitim putem došli u njegove ruke ili s kojima može raspolagati. No, pravo pridržaja nad pomenutim predmetima ne može se vršiti ako su dužnik ili treće lice, prilikom uručenja ili pre toga, stavili do znanja imaocu menice da se predmeti daju u naročitu svrhu.

Imalac menice može se poslužiti pravom pridržaja i pre nego što mu je tražbina dospela, ako je dužnik pao pod stečaj odnosno kad se otvori postupak likvidacije ili ako je izvršenje novčanoga duga iz njegove imovine ostalo bezuspešno, ili ako je dužnik trgovac koji je obustavio svoja plaćanja. U ovim slučajevima ni stavljanje do znanja da se predmeti daju u naročitu svrhu ne isključuje vršenje prava pridržaja, ako su dotični predmeti došli u ruke imaoca menice ili u njegovu vlast raspolaganja pre nego što su nastupile gore navedene okolnosti ili pre nego što je on za njih saznao.

Član 88

Imalac menice mora po mogućnosti bez odlaganja izvestiti dužnika o vršenju prava pridržaja.

Ukoliko se stranke drukčije ne sporazumeju, pravo pridržaja imaoca menice prestaje, ako se njegovo potraživanje dovoljno obezbedi depozitom u novcu ili u papirima od vrednosti.

Član 89

Pravo pridržaja ima isto dejstvo kao i pravo zaloge po čl. 86. ovog zakona. Imalac menice, po pismenom pristanku dužnika ili na osnovu pravosnažne presude suda nadležnog bilo za pridržnika bilo za dužnika kojom je priznato pravo pridržaja, može:

1) pridržani gotov novac upotrebiti na izmirenje svoga potraživanja;

2) sa pridržanim drugim predmetima postupiti u smislu čl. 86. ovog zakona.

Glava XV
AMORTIZACIJA MENICE

Član 90

Onaj kome je nestala menica može nadležnom sudu mesta plaćanja predložiti da je amortizuje.

U predlogu se mora izneti glavna sadržina nestale menice i učiniti verovatnim da je predlagač tu menicu imao ili da mu na osnovu ove pripada neko pravo.

Ako sud nađe da su podneti podaci dovoljni, izdaće oglas, u kome će izložiti glavnu sadržinu nestale menice, s pozivom da je onaj kod koga se nalazi pokaže sudu u roku od 60 dana, jer će je inače sud, po proteku ovog roka, oglasiti za poništenu.

Ovaj oglas objaviće se jedanput u "Službenom listu SRJ".

Ako je dan plaćanja već dospeo, rok za pokazivanje teče od dana oglasa, a ako dan plaćanja dolazi tek docnije, onda od proteka ovog dana. Ako menici po viđenju ili na određeno vreme po viđenju rok za podnošenje nije protekao, onda rok za pokazivanje nestale menice teče od poslednjeg dana roka određenog za podnošenje na viđenje.

O ovome oglasu sud će izvesiti predlagača i sva u menici imenovana lica.

Član 91

Predlagač amortizacije mora, da bi održao regres protiv trasanta neakceptirane menice, kao i protiv trasanta koji je zabranio podnošenje menice na akceptiranje, u toku roka određenog za podizanje protesta zbog neakceptiranja ili neisplate i u mestu za to određenom, podići protest, podnoseći glavnu sadržinu nestale menice. Protest zamenjuje podnošenje menice na akceptiranje ili na isplatu i podizanje odnosnih protesta. Naknada troškova za taj protest ne može se tražiti.

Na osnovu sudske odluke kojom se naređuje postupak za amortizaciju, predlagač može, ako drukčije nije ugovorio, posle dospelosti nestale menice, tražiti da akceptant, a u slučaju prednjega stava trasant, položi meničnu svotu nadležnom organu vlasti shodno naređenju čl. 41. ovog zakona. Takvom traženju nema mesta, ako onaj od koga se traži polaganje menične svote dokaže da predlagač nije imao pravo da traži amortizaciju.

Član 92

Ako se menica u toku roka, određenog u oglasu, ne podnese, onda sud oglašava nestalu menicu za amortizovanu i o tome izveštava akceptanta odnosno trasanta neakceptirane menice ili trasanta koji je zabranio podnošenje menice na akceptiranje, stavljajući mu do znanja da meničnu svotu može isplatiti predlagaču amortizacije. Sud će o amortizovanju menice izvestiti predlagača kao i sva u menici imenovana lica.

Na osnovu amortizovane menice ne mogu se ostvarivati nikakva menična prava.

Na osnovu odluke o amortizaciji predlagač može protiv akceptanta, a u slučaju stava 1. čl. 91. ovog zakona protiv trasanta ostvariti svoja menična prava kao da ima neamortizovanu menicu. Ali ti menični dužnici neće biti obvezni da izvrše isplatu ako dokažu da je predlagač bespravno dobio odluku o amortizaciji.

Član 93

Ako se u roku koji je oglasom određen pojavi onaj kod koga se nalazi menica za koju je amortizacija tražena, sud će, pošto je menica pokazana predlagaču i pošto sasluša zainteresovana lica, obustaviti dalji postupak.

Glava XVI
SUKOBI ZAKONA

Član 94

Sposobnost lica da se menično obveže određuje zakon njegove zemlje. Ako taj zakon upućuje na zakon koje druge zemlje, onda se primenjuje zakon te druge zemlje.

Lice koje bi prema zakonu označenom u prednjem stavu bilo menično-pravno nesposobno, ipak je punovažno obvezano, ako je potpis dalo na području zemlje po čijim bi zakonima imalo menično-pravnu sposobnost.

Član 95

Oblik primanja meničnih obaveza određuje zakon zemlje na čijem su području te obaveze primljene.

Izuzetno od toga:

1) ako primljene menične obaveze nisu punovažne prema propisima prednjeg stava, ali odgovaraju zakonu zemlje gde je neka docnija obaveza primljena, onda okolnost da su ranije obaveze u pogledu oblika nepravilne ne oduzima punovažnost tim docnijim obavezama;

2) menične obaveze između naših državljana primljene u inostranstvu, ako odgovaraju propisima ovoga zakona, punovažne su, mada ne odgovaraju zakonu mesta gde su nastale.

Član 96

Oblik i rokove protesta, kao i oblik ostalih činjenja potrebnih za vršenje ili za održavanje meničnih prava, određuje zakon zemlje na čijem se području mora podići protest ili izvršiti činjenje.

Član 97

Dejstvo obaveza akceptanta trasirane menice i izdavaoca sopstvene menice određuje zakon koji važi u mestu gde su ove isprave plative.

Dejstvo koje proizvode obaveze ostalih meničnih dužnika određuje zakon zemlje na čijem su području dati potpisi kojima su te obaveze primljene.

Član 98

Rokove za ostvarivanje regresnih zahteva određuje, u pogledu svih meničnih potpisnika, zakon mesta u kome je menica izdata.

Isto tako zakon mesta izdanja isprave određuje da li imalac menice stiče tražbinu koja je dala povoda izdanju isprave.

Član 99

Pitanje, da li se akcept može ograničiti na jedan deo svote i da li je imalac menice dužan ili ne da primi delimičnu isplatu, rešava se prema zakonu zemlje gde je trasirana menica plativa.

Po istom zakonu raspravlja se i pitanje delimične isplate sopstvene menice.

Član 100

Zakon zemlje gde je menica plativa određuje mere koje se imaju preduzimati u slučaju gubitka ili krađe menice.

Glava XVII
OPŠTA NAREĐENJA

Član 101

Menično se može obvezivati svako lice koje se, prema propisima građanskog ili trgovačkog zakonodavstva, može ugovorom obvezivati.

Član 102

Nepismeno lice ili lice koje ne može pisati menično se obavezuje kada na menici ili alonžu stavi rukoznak koji sud overi. Štambilj, muhur i potpis jevrejskim pismenima smatraju se kao rukoznak.

Menična obaveza može se primiti za nepismeno lice samo na osnovu punomoćja koje je ono izdalo i sud overio. Ovim se ne menjaju zakonske odredbe o potpisivanju pod trgovačkom firmom.

U sudsku overu službeno lice mora staviti: da lično ili preko privedenih svedoka poznaje lice koje hoće da se menično obaveže ili da izda punomoćje, zatim da je pomenutom licu pročitana izjava kojom se menično obvezuje ili kojom daje punomoćstvo i da je ono potvrdilo da to odgovara njegovoj volji. Overa mora imati službeni broj, pečat i potpis službenog lica.

Član 103

Potpis slepih lica na menici vredi samo onda kad ga sud overi na način propisan u prethodnom članu. To isto važi i za punomoćje izdato radi meničnog zaduženja.

Član 104

Ako menica dospeva na praznik, njena se isplata može zahtevati tek sledećeg radnog dana. Tako isto i sva druga činjenja, koja se tiču menice, naročito podnošenje na akceptiranje i protest, mogu se preduzeti samo radnim danom.

Kad se koje od tih činjenja mora da izvrši u izvesnom roku, čiji je poslednji dan praznik, tada se taj rok produžava do prvog radnog dana koji dolazi odmah po proteku roka. Praznični dani u toku roka ubrajaju se pri izračunavanju roka.

Pod praznikom, u smislu ovog zakona, podrazumevaju se nedelja i državni praznik ustanovljen saveznim ili republičkim zakonom.

Član 105

Ni u zakonske rokove ni u rokove određene u menici ne ubraja se dan od koga oni polaze.

Nikakvi dani počeka, ni zakonski ni sudski, nisu dopušteni.

Član 106

Podnošenje menice na akceptiranje ili na isplatu i sva druga činjenja koja se po ovome zakonu imaju preduzimati radi vršenja ili održavanja meničnih prava, moraju se preduzeti u poslovnom lokalu i u vreme određeno kao poslovno od nadležnog organa. Ako se lokal ne može pronaći ili ako se iz menice ne vidi da traženo lice ima poslovni lokal, onda se mora tražiti u stanu.

U slučaju čl. 26. st. 2. ovog zakona menica se podnosi na isplatu u lokalu ili kod lica koje je trasat označio.

Činjenje se može obaviti i van lokala, stana ili poslovnog vremena ako na to pristane lice prema kome se vrši.

Drugi deo
SOPSTVENA MENICA

Član 107

Sopstvena menica sadrži:

1) označenje da je menica, uneto u sam slog isprave na jeziku na kome je ona sastavljena;

2) bezuslovno obećanje da će se određena svota novca platiti;

3) označenje dospelosti;

4) mesto gde se plaćanje treba da izvrši;

5) ime onoga kome se ili po čijoj se naredbi mora platiti;

6) označenje dana i mesta gde je sopstvena menica izdata;

7) potpis onoga koji menicu izdaje (izdavalac).

Član 108

Isprava, u kojoj ne bi bilo ma kojeg od sastojaka pobrojanih u prethodnom članu, ne vredi kao sopstvena menica, osim u slučajevima koji su određeni u sledećim stavovima.

Sopstvena menica, u kojoj nije označena dospelost, smatra se kao menica po viđenju.

Ako nije naročito određeno, važi kao mesto plaćanja, a ujedno i kao mesto izdavaočevog prebivanja, ono mesto koje je naznačeno kao mesto izdanja menice.

Sopstvena menica, u kojoj nije naznačeno mesto izdanja, smatra se da je izdata u mestu koje je označeno pored izdavaočevog imena.

Član 109

Na sopstvenu menicu, ukoliko nisu u suprotnosti sa njenom prirodom, primenjuju se sledeći propisi ovog zakona o trasiranoj menici;

- o indosamentu (čl. 10. do 19);

- o dospelosti (čl. 32. do 36);

- o plaćanju (čl. 37. do 41);

- o regresu zbog neisplate (čl. 42. do 49, 51. do 53);

- o intervenciji (čl. 54, 58. do 62);

- o prepisima (čl. 66. i 67);

- o preinačenju menice (član 68);

- o protestu (čl. 69. do 77);

- o zastarelosti (čl. 78. do 84);

- o neopravdanom obogaćenju, pravu zaloge i pridržaja (čl. 85. do 89);

- o amortizaciji (čl. 90. do 93);

- o sukobu zakona (čl. 94. do 100);

- opšta naređenja (čl. 101. do 106).

Na sopstvenu menicu isto tako primenjuju se propisi o menici plativoj kod trećeg lica ili u mestu različitom od trasatovog prebivališta (čl. 4. i 26), o određivanju kamate (čl. 5), o razlikama u naznačenjima svote koja se ima platiti (čl. 6), o punovažnosti potpisa stavljenog na menici koja sadrži potpise pomenute u članu 7, o punovažnosti potpisa lica koje radi bez ovlašćenja ili koje prekorači svoja ovlašćenja (čl. 8), kao i o naknadnom ispunjavanju (član 16. st. 2).

Na sopstvenu menicu primenjuju se i propisi o avalu (čl. 29. do 31). U slučaju predviđenom u čl. 30. poslednji stav, ako se u avalu ne naznači za koga je dat, važi da je dat za izdavaoca sopstvene menice.

Član 110

Izdavalac sopstvene menice odgovara onako kako odgovara akceptant trasirane menice.

Sopstvene menice plative na određeno vreme po viđenju moraju se podneti na viđenje izdavaocu u rokovima određenim u članu 22. ovog zakona. Izdavalac potvrđuje viđenje datiranim potpisom na samoj menici, a rok po viđenju teče od datuma viđenja. Ako izdavalac odbije da potvrdi viđenje, to odbijanje mora se ustanoviti protestom (član 24. ovog zakona), od čijeg datuma teče rok po viđenju.

Treći deo
PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 111

Za sporove koji se pokreću na osnovu tužbe imaoca menice protiv njenih potpisnika nadležan je i sud na čijem se području nalazi mesto plaćanja.

Član 112

Ako je na osnovu presude, odnosno platnog naloga izdatog po jednoj menici protiv izvesnih meničnih potpisnika, neki od njih izvršio naloženo plaćanje (iskupio menicu), onda je ta isprava, presuda, odnosno platni nalog po kome je osuđeni potpisnik postupio, zajedno sa potvrdom i računom na kome je potvrđena isplata, kao i protestom ako ga je trebalo podići, dovoljan izvršni naslov za ostvarivanje njegovih regresnih prava protiv njemu odgovornih meničnih dužnika koji su obuhvaćeni tom istom ispravom, presudom, odnosno platnim nalogom.

Član 113

Izuzetno od člana 2. Zakona o nevažnosti pravnih propisa donetih pre 6. aprila 1941. godine ("Službeni list FNRJ", br. 86 od 25. oktobra 1946. godine), za menice izdate pre stupanja na snagu ovog zakona vrede propisi Meničnog zakona od 29. novembra 1928. godine.

Isto se tako po tome zakonu prosuđuje oblik i dejstvo meničnih izjava koje su, posle stupanja na snagu ovog zakona, date na menicama pre toga izdatim. Ovo vredi i za činjenja potrebna za održavanje i ostvarivanje meničnih prava.

Član 114

Savezna vlada, prema ozbiljnosti prilika, a u vezi sa članom 53. ovog zakona, donosi propise o odgovarajućoj zaštiti za regresne menične dužnike odlaganjem rokova za isplatu menica i sl., kad god inostrana država izda propise kojima se sprečava vršenje ili održavanje prava iz tih menica.

Funkcioner koji rukovodi saveznim organom uprave nadležnim za poslove finansija odrediće koje se ustanove imaju smatrati obračunskim zavodima u smislu člana 37. ovoga zakona, kao i kurtažu iz čl. 51. st. 2. ovoga

zakona.

Član 115

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije".

www.paragraf.rs